

برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

گردآوری و تألیف:

دکتر قربان همتی علمدارلو (استادیار دانشگاه شیراز)

دکتر ستاره شجاعی (استادیار دانشگاه شیراز)

انتشارات آوای نور

تهران-۱۳۹۴

www.ketab.ir

سرشناسه	: همتی علمدارلو، قربان، ۱۳۵۷ - Hemati Alandarlo, Ghorban
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه درسی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۴۸۰ ص.
شابک	: 978-600-309-140-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	: شجاعی، ستاره، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	: Shojace. Setare
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۸۰۰۵۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
تألیف: دکتر قربان همتی علمدارلو- دکتر ستاره شجاعی

صفحه‌آرایی: منیرالسادات حسینی

ناشر: انتشارت آوای نور

چاپ اول ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

صحافی: نشاط

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۴۰-۵

● تهران: خیابان انقلاب- خیابان ۱۲ فروردین- خیابان وحید نظری- پلاک ۹۹

تلفن: ۶- ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمایی: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۳۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

فصل اول: مبانی آموزش و پرورش ویژه.....	۱۹
هدف‌های یادگیری.....	۱۹
تعریف آموزش و پرورش ویژه.....	۱۹
هدف‌های آموزش و پرورش ویژه.....	۲۰
اصول آموزش و پرورش ویژه.....	۲۲
هدف‌های کلی برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه.....	۲۳
هدف‌های ویژه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه.....	۲۳
هدف‌های مرتبط با رشد ذهنی.....	۲۳
هدف‌های مرتبط با رشد ارتباطی.....	۲۳
هدف‌های مرتبط با رشد اجتماعی و اخلاقی.....	۲۴
هدف‌های مرتبط با رشد فردی و جسمی.....	۲۴
هدف‌های مرتبط با رشد زیبایی‌شناختی.....	۲۴
پیوستار خدمات آموزشی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه.....	۲۴
مؤسسه‌های شبانه‌روزی.....	۲۵
مدارس روزانه ویژه.....	۲۶
کلاس‌های ویژه.....	۲۷
کلاس عادی با امکانات اتاق مرجع.....	۲۷
کلاس عادی با معلم سیار.....	۲۷
کلاس عادی با معلم مشاور.....	۲۸
کلاس‌های عادی.....	۲۸
حرکت به سوی آموزش تلفیقی و فراگیرسازی.....	۲۹
مؤسسه‌زدایی.....	۲۹
عادی‌سازی.....	۲۹
محیط با کمترین محدودیت.....	۳۰

۳۰	یکپارچه‌سازی
۳۰	تلفیق
۳۱	آموزش فراگیر
۳۱	الگوی فراگیرسازی کامل
۳۱	الگوهای فراگیرسازی پاره وقت
۳۳	تعریف دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۳۴	طبقه‌بندی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۳۴	تعریف کم‌توانی ذهنی
۳۴	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با کم‌توانی ذهنی
۳۵	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با کم‌توانی ذهنی
۳۶	تعریف نارسایی یادگیری ویژه
۳۶	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با نارسایی‌های یادگیری ویژه
۳۷	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با نارسایی‌های یادگیری ویژه
۳۷	تعریف اختلال نارسایی توجه-بیش‌فعالی
۳۸	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با اختلال نارسایی توجه-بیش‌فعالی
۳۸	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با اختلال نارسایی توجه-بیش‌فعالی
۳۹	تعریف اختلال‌های هیجانی و رفتاری
۳۹	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با اختلال‌های هیجانی و رفتاری
۴۰	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با اختلال‌های هیجانی و رفتاری
۴۰	تعریف اختلال‌های ارتباطی
۴۱	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با اختلال‌های ارتباطی
۴۲	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با اختلال‌های ارتباطی
۴۲	تعریف آسیب شنوایی
۴۳	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با آسیب شنوایی
۴۳	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با آسیب شنوایی
۴۴	تعریف آسیب بینایی
۴۵	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با آسیب بینایی
۴۶	نکته‌های ویژه در هنگام ارائه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با آسیب بینایی
۴۷	تعریف اختلال‌های طیف اتیسم
۴۷	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با اختلال‌های طیف اتیسم

۴۸	نکته‌های ویژه در هنگام ارایه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با اختلال‌های طیف اتیسم
۴۸	تعریف ناتوانی‌های چندگانه
۴۸	ویژگی‌های دانش‌آموزان با ناتوانی‌های چندگانه
۴۹	نکته‌های ویژه در هنگام ارایه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با ناتوانی‌های چندگانه
۵۰	تعریف آسیب‌های جسمی
۵۰	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان با آسیب‌های جسمی
۵۱	نکته‌های ویژه در هنگام ارایه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان با آسیب‌های جسمی
۵۲	تعریف دانش‌آموزان تیزهوش و با استعداد
۵۲	ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان تیزهوش و با استعداد
۵۳	نکته‌های ویژه در هنگام ارایه برنامه‌درسی به دانش‌آموزان تیزهوش و با استعداد
۵۴	خلاصه فصل
۵۷	فصل دوم: تاریخچه برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۵۷	هدف‌های یادگیری
۵۷	تاریخچه آموزش و پرورش افراد با نیازهای ویژه
۶۲	تاریخچه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه
۶۲	تاریخچه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه از سال ۱۸۰۰ تا ۱۹۰۰
۶۶	تاریخچه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه از سال ۱۹۰۰ تا ۱۹۶۰
۷۰	تاریخچه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۰
۷۴	تاریخچه برنامه‌درسی آموزش و پرورش ویژه در دهه ۱۹۹۰
۷۵	تاریخچه برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران
۷۸	خلاصه فصل
۸۱	فصل سوم: طراحی برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۸۱	هدف‌های یادگیری
۸۲	تعریف برنامه‌درسی
۸۲	مبانی برنامه‌درسی
۸۲	مبانی فلسفی
۸۳	مبانی جامعه‌شناختی
۸۴	مبانی روان‌شناختی
۸۵	مراحل برنامه‌درسی
۸۵	طراحی برنامه‌درسی

۸۸	الگوهای طراحی برنامه‌درسی
۸۸	الگوی بابت
۸۸	الگوی چارترز
۸۹	الگوی تایلر
۸۹	الگوی تابا
۹۰	الگوی وین‌اشتین و فانتینی
۹۱	الگوی سیلور و الکساندر
۹۲	الگوی تصمیم‌گیری هاکینز
۹۳	الگوی فیرس
۹۳	الگوی کلاین
۹۳	طراحی برنامه‌درسی بر اساس الگوی کلاین
۹۳	هدف‌های برنامه‌درسی
۱۰۱	محتوای برنامه‌درسی
۱۰۵	فعالیت‌های یادگیری
۱۰۹	مواد و وسایل آموزشی
۱۱۲	روش‌های تدریس
۱۱۷	گروه‌بندی
۱۲۱	زمان آرایه محتوا
۱۲۷	فضای آموزشی
۱۳۱	ارزشیابی
۱۳۷	خلاصه فصل
۱۳۹	فصل چهارم: نظریه‌ها و رویکردهای برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۳۹	هدف‌های یادگیری
۱۴۲	نظریه مبتنی بر اصلاح نقص
۱۴۲	نظریه مبتنی بر توانمندی‌ها
۱۴۶	رویکردهای برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۴۷	رویکرد تحولی
۱۴۸	مزایای رویکرد تحولی
۱۴۸	معایب رویکرد تحولی
۱۴۸	رویکرد رفتاری

۱۴۹	مزایای رویکرد رفتاری
۱۵۰	معایب رویکرد رفتاری
۱۵۰	رویکرد کارکردی
۱۵۱	مزایای رویکرد کارکردی
۱۵۲	معایب رویکرد کارکردی
۱۵۲	رویکرد فراگیرسازی
۱۵۳	مزایای رویکرد فراگیرسازی
۱۵۴	معایب رویکرد فراگیرسازی
۱۵۴	رویکرد خودگردانی
۱۵۶	مزایای رویکرد خودگردانی
۱۵۷	معایب رویکرد خودگردانی
۱۵۷	رویکرد دسترسی به برنامه‌درسی عمومی
۱۵۹	خلاصه فصل
۱۶۱	فصل پنجم: برنامه‌درسی کارکردی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۶۱	هدف‌های یادگیری
۱۶۲	تعریف برنامه‌درسی کارکردی
۱۶۴	اهمیت و ضرورت برنامه‌درسی کارکردی
۱۶۴	تاریخچه برنامه‌های درسی کارکردی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۶۶	مؤلفه‌های اصلی طراحی برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۶۹	برنامه‌های درسی کارکردی موجود برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۷۱	آموزش مهارت‌های کارکردی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۷۵	حیطه‌های آموزشی برنامه‌درسی کارکردی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۸۰	تعریف دسترسی به برنامه‌درسی عمومی
۱۸۱	ضرورت دسترسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به برنامه‌درسی عمومی
۱۸۲	چگونگی دسترسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به برنامه‌درسی عمومی
۱۸۹	شرایط دسترسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به برنامه‌درسی عمومی
۱۹۱	خلاصه فصل
۱۹۳	فصل ششم: متناسب‌سازی برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۱۹۳	هدف‌های یادگیری
۱۹۳	متناسب‌سازی برنامه‌درسی

۱۹۴	طراحی متناسب سازی برنامه درسی
۱۹۵	اجرای متناسب سازی برنامه درسی
۲۰۱	ارزشیابی از متناسب سازی برنامه درسی
۲۰۲	راهبردهای متناسب سازی
۲۱۷	خلاصه فصل
۲۱۹	فصل هفتم: برنامه آموزش انفرادی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه
۲۱۹	هدف های یادگیری
۲۱۹	شرایط قانون آموزش افراد با ناتوانی ها برای برنامه آموزش انفرادی
۲۲۱	ارزیابی در آموزش ویژه
۲۲۳	تعریف برنامه آموزش انفرادی
۲۲۴	مراحل برنامه آموزش انفرادی
۲۲۴	مرحله اول: گردآوری اطلاعات
۲۲۸	مرحله دوم: تعیین مسئولیت ها
۲۳۲	مرحله سوم: تدوین برنامه آموزش انفرادی
۲۳۷	مرحله چهارم: اجرای برنامه آموزش انفرادی
۲۳۸	مرحله پنجم: مرور و روزآمد کردن برنامه آموزش انفرادی
۲۵۰	خلاصه فصل
۲۵۳	فصل هشتم: آموزش شغلی در برنامه درسی دانش آموزان با نیازهای ویژه
۲۵۳	هدف های یادگیری
۲۵۵	تعریف آموزش پیش حرفه ای
۲۵۷	ضرورت آموزش پیش حرفه ای برای دانش آموزان با نیازهای ویژه
۲۶۰	حرفه آموزی به دانش آموزان با نیازهای ویژه
۲۶۰	تعریف توانبخشی شغلی
۲۶۱	مراحل رشد شغلی
۲۶۱	مرحله آگاهی شغلی
۲۶۲	مرحله جهت گیری شغلی
۲۶۵	مرحله کاوشگری شغلی
۲۶۸	مرحله آمادگی شغلی
۲۷۰	مرحله جاگماری، بازآموزی و ارتقای شغلی
۲۷۳	مراحل توانبخشی شغلی

۲۷۳		ارزیابی شغلی
۲۷۴		آموزش شغلی
۲۷۷		کاریابی و اشتغال
۲۷۷		پیگیری شغلی
۲۷۹		وارد کردن آموزش شغلی در برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۲۸۳		خلاصه فصل

فصل نهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های تحصیلی کارکردی دانش‌آموزان با

۲۸۵		نیازهای ویژه
۲۸۵		هدف‌های یادگیری
۲۸۶		بخش مهارت‌های خواندن کارکردی
۲۸۶		مهارت‌های پیش از خواندن
۲۸۸		مهارت‌های آگاهی واج‌شناختی
۲۸۸		مهارت‌های پایه خواندن
۲۹۰		مهارت‌های خواندن کارکردی
۲۹۱		بخش مهارت‌های نوشتن کارکردی
۲۹۲		مهارت‌های جسمی - حرکتی نوشتن
۲۹۴		مهارت‌های نوشتن کارکردی
۲۹۵		بخش مهارت‌های ریاضی کارکردی
۲۹۶		مهارت‌های پول
۲۹۶		مهارت‌های اعداد
۲۹۷		مهارت‌های زمان
۲۹۹		مهارت‌های اندازه‌گیری
۲۹۹		مهارت‌های محاسبه
۳۰۰		بخش مهارت‌های فناوری و رایانه‌ای
۳۰۱		مهارت‌های رایانه‌ای
۳۰۱		مهارت‌های وارد کردن اطلاعات از طریق صفحه‌کلید
۳۰۲		مهارت‌های استفاده از اینترنت
۳۰۳		مهارت‌های استفاده از ابزارهای فناوری رایج
۳۰۴		خلاصه فصل

فصل دهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های مدیریت فردی و بین‌فردی دانش‌آموزان

۳۰۵	با نیازهای ویژه
۳۰۵	هدف‌های یادگیری
۳۰۶	بخش شهروندی
۳۰۶	نگهداری
۳۰۷	آگاهی از جامعه
۳۰۸	بخش رشد اجتماعی
۳۰۹	خود-ادراکی و عزت‌نفس
۳۰۹	ایجاد و حفظ روابط سالم
۳۱۱	احترام گذاشتن به خود و دیگران
۳۱۲	بخش ارتباط
۳۱۳	زبان اضطرابی
۳۱۳	ارتباط گسترش‌یافته
۳۱۵	واژگان
۳۱۷	گوش کردن
۳۱۷	صحبت کردن
۳۱۸	سؤال کردن
۳۱۹	کاربرد
۳۲۱	بخش زندگی سالم
۳۲۱	تغذیه
۳۲۲	آمادگی و فعالیت بدنی
۳۲۳	مهارت‌های حرکتی درشت
۳۲۴	مهارت‌های حرکتی ظریف
۳۲۵	فعالیت‌های اوقات فراغت
۳۲۷	بازی
۳۲۹	عضویت در گروه
۳۳۰	مسائل جنسی
۳۳۲	خلاصه فصل
	فصل یازدهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های زندگی مستقل دانش‌آموزان با
۳۳۵	نیازهای ویژه

۳۳۵	هدف‌های یادگیری
۳۳۶	بخش مراقبت شخصی
۳۳۶	نظافت و بهداشت شخصی
۳۳۸	خوردن و آشامیدن
۳۳۹	پوشیدن و درآوردن لباس
۳۴۰	دستشویی رفتن
۳۴۱	جابجایی و مسافرت
۳۴۳	فناوری کمکی
۳۴۵	بخش مهارت‌های خانه‌داری
۳۴۶	آماده کردن غذا
۳۴۷	خرید کردن
۳۴۸	خانه‌داری
۳۴۹	شستن و مراقبت از لباس‌ها
۳۵۱	کمک‌های اولیه
۳۵۱	مهارت‌های تلفن کردن
۳۵۲	نگهداری خانه
۳۵۲	بخش مهارت‌های مالی
۳۵۳	خرید
۳۵۳	بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی
۳۵۴	بانکداری
۳۵۵	بخش مهارت‌های ایمنی
۳۵۵	ایمنی فیزیکی
۳۵۶	ایمنی شخصی
۳۵۶	خلاصه فصل
۳۵۷	فصل دوازدهم: برنامه‌درسی برای رشد شغلی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۳۵۷	هدف‌های یادگیری
۳۵۸	مدیریت فردی
۳۵۹	مدیریت رفتار و کردار
۳۶۰	مهارت‌های اجتماعی
۳۶۰	آگاهی و مدیریت حسی

۳۶۱	خودآگاهی
۳۶۱	عزت نفس
۳۶۲	ایمنی فردی
۳۶۲	مدیریت زمان
۳۶۳	برقراری روابط
۳۶۳	شهروندی
۳۶۴	خودپیروی
۳۶۴	سازماندهی
۳۶۵	بهداشت فردی
۳۶۵	آگاهی و کاوشگری شغلی
۳۶۶	پول و مدیریت پول
۳۶۶	تصمیم‌گیری
۳۶۷	هدف‌گزینی
۳۶۷	حل تعارض
۳۶۸	تغییر و رشد
۳۶۸	آمادگی و تجربه شغلی
۳۶۸	تدوین رزومه کاری و آمادگی برای مصاحبه
۳۶۹	یادگیری مهارت‌های ویژه برای مشاغل گوناگون
۳۷۱	خلاصه فصل
۳۷۳	فصل سیزدهم: برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران
۳۷۴	برنامه‌درسی دوره پیش‌دبستانی سایر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران
۳۷۶	برنامه‌درسی دوره ابتدایی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی در ایران
۳۸۴	برنامه‌درسی دوره ابتدایی سایر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران
۳۸۹	برنامه‌درسی دوره متوسطه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی در ایران
۴۵۱	برنامه‌درسی دوره متوسطه سایر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران
۴۵۳	خلاصه فصل

پیش‌گفتار مؤلفان

پس از تأسیس سازمان آموزش و پرورش ویژه در سال ۱۳۷۰، هدف اصلی این سازمان، آموزش و پرورش گروه‌های مختلف کودکان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه با توجه به نیازهای هر گروه در سطوح قبل از دوره ابتدایی، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه با تأکید ویژه بر آموزش حرفه‌ای است، به طوری که این گونه کودکان و دانش‌آموزان بتوانند پس از گذراندن مراحل تحصیلی خود موقعیت اجتماعی و اقتصادی مناسب شرایط خویش را به دست آورند.

در راستای دستیابی به هدف‌های بالا تهیه برنامه‌های درسی متناسب با توانایی‌های ذهنی و جسمی گروه‌های مختلف کودکان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در بندهای پنج و هشت ماده سه اساسنامه سازمان آموزش و پرورش ویژه مورد تأکید قرار گرفته است (سازمان آموزش و پرورش استثنایی، ۱۳۷۰). کتاب حاضر در راستای کمک به تحقق هدف‌های یاد شده نگاشته شده است. در این کتاب جدیدترین نظریه‌ها و یافته‌های پژوهشی در رابطه با برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در سیزده فصل مشتمل بر فصل اول: مبانی آموزش و پرورش ویژه، فصل دوم: تاریخچه برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل سوم: طراحی برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل چهارم: نظریه‌ها و رویکردهای برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل پنجم: برنامه‌درسی کارکردی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل ششم: متناسب‌سازی برنامه‌درسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل هفتم: برنامه آموزش انفرادی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل هشتم: آموزش شغلی در برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل نهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های تحصیلی کارکردی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل دهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های مدیریت فردی و بین‌فردی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، فصل یازدهم: برنامه‌درسی برای رشد مهارت‌های زندگی مستقل دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و فصل سیزدهم: برنامه‌درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در ایران ارائه شده است.

شایان ذکر است که بیشتر مطالب فصل چهارم از مقاله رویکردهای برنامه‌درسی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی: مزایا و معایب که توسط یکی از نگارندگان در ماهنامه تعلیم

و تربیت استثنایی، شماره ۱۱۰، اردیبهشت ۱۳۹۱ به چاپ رسیده است، اقتباس شده است. همچنین بیشتر مطالب فصل پنجم از مقاله برنامه‌درسی کارکردی برای دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی که توسط یکی از نگارندگان در ماهنامه تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۱۸، مرداد ۱۳۹۲ به چاپ رسیده و مقاله دسترسی به برنامه‌درسی عمومی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که توسط یکی از نگارندگان و دکتر عباسعلی حسین خانزاده در ماهنامه تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۱۹، شهریور ۱۳۹۲ به چاپ رسیده، اقتباس شده است که بدین وسیله از جناب آقای دکتر عباسعلی حسین خانزاده (دانشیار روان‌شناسی دانشگاه گیلان) برای دادن اجازه استفاده از مطالب مقاله برای چاپ در این کتاب قدردانی می‌شود. همچنین بیشتر مطالب فصل هشتم از مقاله وارد کردن آموزش شفاهی در برنامه‌درسی: اولین گام جهت حل مشکل ترک تحصیل در آموزش ویژه که توسط نگارندگان کتاب، ترجمه و در ماهنامه تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۸۲، مهر ۱۳۸۷ به چاپ رسیده، اقتباس شده است. افزون بر این، همه مطالب فصل‌های نهم، دهم، یازدهم و دوازدهم از کتابچه راهنمای برنامه‌درسی کارکردی که توسط بخش خدمات حمایت از دانش‌آموزان با نیازهای ویژه وزارت آموزش و پرورش ایالات متحده آمریکا (۲۰۰۸) تهیه شده، ترجمه گردیده است و منبع اصلی در قسمت فهرست منابع آرایه شده است. همچنین فصل سیزده توسط همکار خوبمان جناب آقای محمدمهدی تیموری آسفیچی (کارشناس رشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی) گردآوری و تألیف شده است که ضمن سپاسگزاری از زحمات ایشان، نام‌شان در زیر عنوان فصل سیزده آورده شده است.

مطالعه کتاب حاضر را به متخصصان، دانشجویان، معلمان و والدین دانش‌آموزان با نیازهای ویژه پیشنهاد می‌کنیم و انتظار داریم خوانندگان با آرایه دیدگاه‌ها و پیشنهادهای خود ما را در رفع کاستی‌ها یاری دهند.

در پایان از جناب آقای سیدعلی محمد میرحسینی مدیر محترم مؤسسه انتشارات آوای نور و همکاران‌شان به خاطر همکاری‌های صمیمانه و فراهم آوردن امکان چاپ این کتاب تشکر می‌کنیم و آرزومندیم که در پناه خداوند متعال همواره در راه نشر آثار علمی و فرهنگی موفق و مؤید باشند.

دکتر قربان همتی‌علمدارلو (استادیار دانشگاه شیراز)

دکتر ستاره شجاعی (استادیار دانشگاه شیراز)